

ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KREATIV FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH

M.I.Xasanova¹ 

Mas'ul muallif: Xasanova Maftuna
Ixtiyor qizi, Chirchiq davlat
pedagogika universiteti mustaqil
tadqiqotchisi.

e-mail:
kitoblaruchun4@gmail.com

Received: 28 Sentabr 2026

Accepted: 03 Oktabr 2026

Published: 08 Oktabr 2026

Copyright: © 2026 by the
author(s). Licensee Buxoro xalqaro
universiteti ilmiy axborotnomasi.
This article is an open access
article distributed under the terms
and conditions of the Creative
Commons Attribution (CC-BY-4.0)
license.

Iqtibos uchun: Xasanova, M. I.
ONA TILI VA O'QISH
SAVODXONLIGI DARSLARIDA
ZAMONAVIY PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA
KREATIV FIKRLASHNI
SHAKLLANTIRISH / M. I. Xasanova
// Buxoro xalqaro universiteti
ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T.
10, № 1. — B. 301–305.

1. Chirchiq davlat pedagogika universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish savodxonligi darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish masalasi tahlil qilinadi. Kreativ fikrlashning o'quvchining mustaqil mulohaza yuritishi, bir muammoga turli nuqtayi nazardan yondashishi, yangi g'oyalarni ilgari surishi, matn mazmunini ijodiy talqin qilishi hamda o'z fikrini og'zaki va yozma shaklda original ifodalashi bilan bog'liq jihatlari yoritilgan. Muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, interfaol metodlar, raqamli hikoyachilik, hamkorlikda o'qitish, o'yinlashtirish, kreativ yozuv va ochiq topshiriqlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari asoslab berilgan. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida o'quvchining tayyor bilimni qayta takrorlashidan ko'ra, bilimni mustaqil qayta ishlashi, savollar yaratishi, muqobil yechimlar topishi va matnni yangicha shaklda ifodalashi kreativ faoliyatning muhim sharti sifatida ko'rsatilgan. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashda o'qituvchining yo'naltiruvchi, rag'batlantiruvchi va kreativ o'quv muhitini tashkil qiluvchi roli ochib berilgan.

Kalit so'zlar: kreativ fikrlash, boshlang'ich ta'lim, ona tili, o'qish savodxonligi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, muammoli ta'lim, kreativ topshiriqlar, raqamli texnologiyalar, ijodiy faoliyat.

ФОРМИРОВАНИЕ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ НА ОСНОВЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РОДНОГО ЯЗЫКА И ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ

Аннотация. В статье рассматривается формирование креативного мышления учащихся начальных классов на уроках родного языка и читательской грамотности посредством современных педагогических технологий. Раскрывается взаимосвязь креативного мышления со способностью учащегося самостоятельно рассуждать, рассматривать проблему с различных точек зрения, выдвигать оригинальные идеи, творчески интерпретировать содержание текста и выражать собственную позицию в устной и письменной форме. Анализируются дидактические возможности проблемного обучения, проектной деятельности, интерактивных методов, цифрового сторителлинга, совместного обучения, геймификации, творческого письма и открытых заданий. Особое внимание уделяется переходу от репродуктивного усвоения знаний к самостоятельной переработке информации, созданию вопросов, поиску альтернативных решений и творческому преобразованию текста. Обоснована роль учителя как организатора развивающей и творческой образовательной среды.

Ключевые слова: креативное мышление, начальное образование, родной язык, читательская грамотность, современные педагогические технологии, интерактивные методы, проблемное обучение, творческие задания, цифровые технологии.

DEVELOPING CREATIVE THINKING THROUGH MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY LESSONS

Abstract. This article examines the development of creative thinking among primary school pupils in mother tongue and reading literacy lessons through the use of modern pedagogical technologies. Creative thinking is considered in connection with pupils' ability to reason independently, approach a problem from different perspectives, generate original ideas, interpret texts creatively and express personal opinions in oral and written forms. The paper discusses the didactic potential of problem-based learning, project-based learning, interactive methods, digital storytelling, collaborative learning, gamification, creative writing and open-ended tasks. Particular attention is paid to shifting learning activities from the reproduction of ready-made information towards independent information processing, question generation, alternative solution finding and creative transformation of texts. The role of the teacher as a facilitator who creates a supportive learning environment for pupils' creative activity is also substantiated.

Keywords: creative thinking, primary education, mother tongue, reading literacy,

modern pedagogical technologies, interactive methods, problem-based learning, creative tasks, digital technologies, creative activity.

Kirish. Zamonaviy ta'limning asosiy vazifalaridan biri o'quvchini faqat mavjud bilimlarni o'zlashtiruvchi shaxs sifatida emas, balki yangi g'oyalarni ishlab chiqish, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish, ma'lumotlarni tahlil qilish va ularga ijodiy munosabat bildirishga qodir faol subyekt sifatida shakllantirishdan iborat. Bu vazifa ayniqsa boshlang'ich ta'lim bosqichida dolzarbdir. Chunki aynan ushbu davrda bolaning bilishga qiziqishi, nutqiy faolligi, tasavvuri, mustaqil fikrlashi va o'z imkoniyatlariga munosabati jadal shakllanadi.

Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish savodxonligi fanlari kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarga ega. Ushbu fanlarda o'quvchi so'z, gap va matn bilan ishlaydi, voqea-hodisalarni tahlil qiladi, qahramonlarning xatti-harakatlariga baho beradi, matn davomini tasavvur qiladi, o'z fikrini asoslaydi, turli mazmundagi og'zaki va yozma matnlarni yaratadi. Shu sababli dars mazmunini faqat grammatik qoidalarni o'zlashtirish yoki matnni qayta hikoya qilish bilan cheklash o'quvchilarning kreativ imkoniyatlarini to'liq namoyon etmaydi.

Kreativ fikrlash tug'ma iste'dod sifatida emas, balki maqsadli mashq va tegishli ta'lim muhiti orqali rivojlantirilishi mumkin bo'lgan kompetensiya sifatida qaralmoqda. OECDning PISA konsepsiyasida ham kreativ fikrlash yangi va turli g'oyalarni yaratish, ularni baholash hamda takomillashtirishga qaratilgan samarali fikrlash jarayoni sifatida talqin etiladi.

Shundan kelib chiqib, boshlang'ich sinf o'qituvchisi oldida "O'quvchi matnni tushundimi?" degan savol bilan bir qatorda "O'quvchi mazkur matn asosida yangi fikr yaratdimi?", "Boshqacha yechim taklif qila oldimi?", "Muallif pozitsiyasiga mustaqil munosabat bildirdimi?", "O'zining yangi matnini yaratdimi?" kabi savollar ham turishi zarur.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati ham aynan shunda namoyon bo'ladi. Ular darsdagi tayyor axborotni uzatish modelini o'quvchining faol izlanishi, hamkorlik qilishi, savol berishi, muammoni hal qilishi va mahsulot yaratishiga asoslangan ta'lim jarayoniga aylantirish imkonini beradi.

Adabiyotlar tahlili. Kreativ fikrlash tushunchasi pedagogika va psixologiyada shaxsning yangilik yaratishga yo'naltirilgan intellektual va ijodiy faoliyati bilan bog'liq holda o'rganiladi. Kreativ faoliyat natijasida mutlaqo yangi ilmiy kashfiyot yaratilishi shart emas. Boshlang'ich sinf o'quvchisi uchun ilgari o'zi o'ylamagan g'oyani topish, hikoyaga yangi yakun yaratish, bir so'zdan turli mazmundagi gaplar tuzish yoki qahramon muammosiga noodatiy yechim taklif qilish ham kreativ faoliyat hisoblanadi.

PISA 2022 doirasida kreativ fikrlash o'quvchining turli va original g'oyalarni ishlab chiqishi, shuningdek, mavjud g'oyalarni baholashi va yaxshilashi orqali namoyon bo'ladigan kompetensiya sifatida baholangan. Bunda yozma ifoda ham kreativ fikrlashning alohida sohasi sifatida qaraladi. Bu holat ona tili va o'qish savodxonligi fanlari bilan kreativ fikrlash o'rtasidagi tabiiy aloqani ko'rsatadi.

Boshlang'ich ta'limda kreativlikni rivojlantirish bo'yicha tadqiqotlarning umumlashtirilgan natijalari kreativ muhit va maxsus pedagogik ta'sirlar bolalarning divergent hamda kreativ fikrlashini rivojlantirish imkonini berishini ko'rsatadi. B. Ruiz-del-Pino, F. D. Fernández-Martín va J. L. Arco-Tirado tomonidan amalga oshirilgan sistematik tahlil va meta-tahlilda boshlang'ich ta'limdagi kreativlikni rivojlantirish dasturlarining umumiy samarasi ijobiy, o'rtacha darajada ekanligi qayd etilgan.

W. N. A. Fauzi, W. Wuryandani va Supartinahning 2014–2024-yillardagi tadqiqotlarni qamrab olgan tahlilida boshlang'ich ta'limda kreativ fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiluvchi to'rtta yirik pedagogik yo'nalish ajratilgan: konstruktivistik, tadqiqotga asoslangan STEM, san'at bilan integratsiyalashgan hamda raqamli-gibrid yondashuvlar. Bu natija kreativlikni bitta alohida metod bilan emas, balki turli metod va vositalarni o'quv maqsadiga muvofiq integratsiyalash orqali rivojlantirish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida bunday yondashuvlarni qo'llash uchun avvalo topshiriqning xarakterini o'zgartirish zarur. An'anaviy "Matnni o'qing va savollarga javob bering" topshirig'i matn mazmunini tushunishni tekshiradi. Ammo "Agar voqea boshqa joyda sodir bo'lganida nima o'zgarardi?", "Qahramonga uch xil maslahat bering", "Matnga boshqa yakun yozing", "Muallif nomidan emas, boshqa qahramon nomidan voqeani qayta bayon qiling" kabi topshiriqlar tushunish jarayoniga kreativ fikrlashni ham qo'shadi.

Bolalar kreativligi bo'yicha ikki o'n yillik tadqiqotlarni umumlashtirgan sistematik sharhda ochiq javob talab qiladigan topshiriqlarning kreativ faoliyatni o'rganishda keng qo'llanishi ko'rsatilgan. Shu jihatdan ona tili darslarida bitta to'g'ri javobga emas, bir nechta asoslangan javobga imkon beradigan savollar alohida ahamiyat kasb etadi.

Muammoli ta'lim ham kreativ fikrlashni rivojlantirishning muhim vositasidir. Bunda o'qituvchi tayyor xulosani bermaydi, balki o'quvchini qarama-qarshilik yoki muammoli savol bilan yuzlashtiradi. Masalan, "Nima uchun ikki qahramon aynan bir voqeani turlicha tushundi?", "Ushbu so'zni gapdan olib tashlasak mazmun qanday o'zgaradi?", "Bir fikrni uch xil usul bilan qanday ifodalash mumkin?" kabi muammolar o'quvchidan qoidani eslashdan ko'ra chuqurroq intellektual faoliyatni talab qiladi.

Loyiha asosida o'qitish texnologiyasi o'quvchilarni yakuniy mahsulot yaratishga yo'naltirishi bilan ahamiyatlidir. Ona tili va o'qish savodxonligi mashg'ulotida "Sinf gazetasi", "Biz yaratgan ertaklar", "Mahallamiz haqida hikoyalar", "Kitob tavsiya qilaman", "Mening izohli lug'atim" kabi kichik loyihalarni tashkil qilish mumkin. Bunda bola ma'lumot topadi, matn yaratadi, tahrir qiladi, guruhdoshlari bilan fikr almashadi va natijani taqdim etadi. Bu jarayon nutqiy faoliyat bilan bir qatorda rejalashtirish, tanlash, baholash va yangilik yaratish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Hamkorlikda o'qitish texnologiyasi esa o'quvchilarni bir-birining fikrini eshitish, o'z g'oyasini tushuntirish va turli qarashlar orasidan maqsadga muvofiq yechim tanlashga o'rgatadi. Masalan, kichik guruhlariga bitta hikoya berilib, har bir guruhdan unga turlicha yakun yaratish talab qilinishi mumkin. Yakunda guruhlar o'z variantlarini asoslaydi. Bunda bir xil

boshlang'ich materialdan turli mazmundagi mahsulotlar paydo bo'lishi o'quvchiga "bitta vazifaning faqat bitta yechimi mavjud" degan stereotipdan chiqish imkonini beradi.

Raqamli hikoyachilik ham ona tili va o'qish savodxonligi darslarida samarali qo'llanishi mumkin. O'quvchi o'zi yozgan qisqa hikoyani rasm, ovoz, matn va ketma-ket voqealar bilan ifodalaganda til ko'nikmalari texnologik va kreativ faoliyat bilan birlashadi. Boshlang'ich sinfdagi raqamli hikoyachilik bo'yicha tadqiqotlarda uning yozishga qiziqish va o'quvchilarning matn yaratish faoliyati bilan bog'liq imkoniyatlari qayd etilgan.

O'yinlashtirish texnologiyasidan foydalanishda esa faqat ball, belgi yoki musobaqaga tayanish yetarli emas. Boshlang'ich ta'lim bo'yicha e'lon qilingan sistematik sharhlar o'yinlashtirishning o'quvchilar faolligi, motivatsiyasi va o'ziga ishonchiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini, ammo uning o'quv natijalarini avtomatik ravishda yaxshilashi bo'yicha dalillar bir xil emasligini ko'rsatadi. Demak, o'yin elementi darsning maqsadini almashtirmasdan, mazmunni anglash va fikrlashni qo'llab-quvvatlashi lozim.

Ona tili va o'qish savodxonligi darslari uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalarning imkoniyatlarini quyidagicha tizimlashtirish mumkin.

1-Jadval.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning kreativ fikrlashni rivojlantirish imkoniyatlari

Pedagogik texnologiya	Darsda qo'llash shakli	Kreativ fikrlash komponenti	Kutiladigan o'quv faoliyati
Muammoli ta'lim	Muammoli savol, qarama-qarshi vaziyat	Muqobil yechim yaratish	O'quvchi sabablarni tahlil qiladi va turli yechimlarni ilgari suradi
Loyiha asosida o'qitish	Kitobcha, gazeta, hikoyalar to'plami yaratish	G'oyani mahsulotga aylantirish	Rejalashtiradi, matn tuzadi, tahrirlaydi va taqdim etadi
Hamkorlikda o'qitish	Juftlik va kichik guruhlarda ishlash	G'oyalar xilma-xilligi	Boshqalarning fikrini tinglaydi va o'z qarashini asoslaydi
Aqliy hujum	Bir savolga ko'p javob yaratish	Fikr ravonligi	Qisqa vaqt ichida ko'plab g'oyalarni taklif qiladi
"Nima bo'lardi, agar...?" usuli	Matn voqeasini o'zgartirish	Tasavvur va moslashuvchanlik	Voqeaning alternativ rivojini yaratadi
Kreativ yozuv	Ertak, hikoya, dialog va xat yozish	Originallik	Mustaqil mazmun va ifoda vositalarini yaratadi
Raqamli hikoyachilik	Matn, rasm va ovozni birlashtirish	Multimodal kreativlik	Axborotni turli shakllarda qayta ifodalaydi
O'yinlashtirish	Til o'yinlari, missiya, topishmoqlar	Faollik va tezkor g'oya yaratish	O'quv vazifasiga qiziqish bilan kirishadi
Rolga kirish	Qahramon nomidan fikr bildirish	Nuqtayi nazarni almashtirish	Voqeani boshqa shaxs pozitsiyasidan talqin qiladi
Savol yaratish	O'quvchining o'zi savol tuzishi	Mustaqil fikrlash	Matndan muammoni ajratadi va mazmunli savollar yaratadi

Mazkur jadval shuni ko'rsatadiki, zamonaviy pedagogik texnologiya faqat darsning tashqi tashkiliy shakli emas. Uning asosiy ahamiyati o'quvchining bajaradigan aqliy faoliyatini o'zgartirishida namoyon bo'ladi. Masalan, interfaol usuldan foydalanilgan dars ham, agar unda o'quvchi faqat o'qituvchi tayyorlagan javobni topishga majbur bo'lsa, kreativlikni yetarli darajada rivojlantirmasligi mumkin. Aksincha, sodda qog'oz va qalam bilan bajariladigan ochiq topshiriq bir necha original javob yaratishga imkon bersa, yuqori kreativ potentsialga ega bo'lishi mumkin.

Ona tili va o'qish savodxonligida kreativ topshiriqlarni mazmunan quyidagicha tashkil qilish maqsadga muvofiq.

2-Jadval.

Ona tili va o'qish savodxonligi darslari uchun kreativ topshiriqlar tizimi

Topshiriq turi	Topshiriq namunasi	Rivojlantiriladigan ko'nikma
Muqobil sarlavha	Matnga uchta yangi sarlavha toping va eng mosini izohlang	Variant yaratish va baholash
Yangi yakun	Hikoya qanday boshqacha tugashi mumkin?	Tasavvur va originallik
Qahramon nomidan yozish	Voqeani ikkinchi qahramon tilidan hikoya qiling	Perspektivani o'zgartirish
Bir muammo – ko'p yechim	Qahramon muammoni yana qanday hal qilishi mumkin edi?	Divergent fikrlash
"Agar..." savoli	Agar voqea bugungi kunda sodir bo'lganida nima o'zgarardi?	Moslashuvchan fikrlash
So'z bilan tajriba	Berilgan besh so'zning barchasi qatnashgan hikoya yarating	Leksik kreativlik
Savol yaratish	Matn bo'yicha javobi matnda tayyor berilmagan beshta savol tuzing	Tadqiqiy fikrlash
Dialog yaratish	Ikki qahramon uchrashganida qanday suhbat bo'lishi mumkin?	Nutqiy kreativlik

Topshiriq turi	Topshiriq namunasi	Rivojlantiriladigan ko'nikma
Reklama yaratish	O'qilgan kitobni tengdoshlaringizga tavsiya qiluvchi qisqa reklama yozing	Ishontiruvchi nutq
Matn transformatsiyasi	Hikoyani xabar, kundalik yoki maktub shakliga aylantiring	Mazmunni qayta tashkil etish

Bunday topshiriqlarning yana bir muhim xususiyati - o'quvchining xato qilishdan qo'rqishini kamaytirishidir. Agar o'qituvchi har bir kreativ vazifada faqat o'zi kutgan bitta javobni "to'g'ri" deb tan olsa, o'quvchi asta-sekin noodatiy fikr bildirishdan voz kechadi. Shu sababli kreativ topshiriqlarni baholashda fikrning asoslanganligi, yangiligi, mavzuga mosligi, ifoda ravonligi va o'quvchining mustaqilligi hisobga olinishi zarur.

Masalan, "Hikoyaga yangi yakun yozing" topshirig'ini faqat imlo xatolari asosida baholash yetarli emas. O'quvchining original g'oyasi, voqealar o'rtasidagi mantiqiy bog'lanish, qahramon xarakteriga moslik va fikrni ifodalash usuli ham baholanishi kerak. Shu tariqa baholashning o'zi ham kreativ faoliyatni qo'llab-quvvatlovchi vositaga aylanadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash jarayonida o'qituvchining vazifasi ham o'zgaradi. U bilimning yagona manbai bo'lishdan ko'ra, o'quvchining bilish faoliyatini tashkil qiluvchi, yo'naltiruvchi va o'z vaqtida pedagogik yordam ko'rsatuvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi. O'qituvchi savolni shunday qo'yishi kerakki, savol o'quvchidan faqat eslashni emas, balki fikrlashni talab qilsin.

Muhokama. Nazariy manbalarni umumlashtirish ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni shakllantirish alohida qo'shimcha mashg'ulot emas, balki darsning barcha bosqichlariga singdirilishi lozim bo'lgan pedagogik jarayon ekanligini ko'rsatadi.

Birinchi muhim omil - ochiq topshiriqlar ulushini oshirish. Yopiq topshiriqlar bilimning aniqligi va o'zlashtirilganligini nazorat qilish uchun zarur. Biroq kreativ fikrlash uchun javobi oldindan qat'iy belgilanmagan vazifalar ham talab etiladi. "Uch xil variant yarat", "Boshqa usulni top", "O'z fikringni asosla", "Davomini o'zing yoz" kabi ko'rsatmalar o'quvchini reproduktiv faoliyatdan produktiv faoliyatga olib o'tadi.

Ikkinchi omil - matn bilan ishlashning transformativ xarakteri. O'quvchi matnni shunchaki qayta hikoya qilmasligi, balki uni qisqartirishi, kengaytirishi, boshqa janrga aylantirishi, qahramon pozitsiyasidan qayta yozishi yoki mazmun asosida yangi mahsulot yaratishi maqsadga muvofiq. Aynan shu jarayonda matn o'quvchi uchun tayyor axborot emas, balki ijod materiali vazifasini bajaradi.

Uchinchi omil - muammoli vaziyatlar yaratish. Kreativ fikrlash tayyor algoritm yetarli bo'lmagan vaziyatlarda faolroq namoyon bo'ladi. Shu sababli o'qituvchi darsda "Nega?", "Yana qanday?", "Aksincha bo'lsa-chi?", "Boshqa yo'li bormi?" kabi savollar tizimini yaratishi zarur.

To'rtinchi omil - hamkorlik va fikrlar xilma-xilligi. O'quvchi boshqa bolalarning g'oyalarini eshitganida bir masalaning turli yechimlari bo'lishi mumkinligini tushunadi. Bu esa fikrning moslashuvchanligini rivojlantiradi. Biroq guruhli ishda har bir bolaning mustaqil fikr bildirishiga sharoit yaratilishi lozim. Aks holda faol o'quvchi guruh nomidan barcha vazifani bajarib, qolganlar kuzatuvchi bo'lib qolishi mumkin.

Beshinchi omil - raqamli texnologiyalarning maqsadli qo'llanishi. Zamonaviy raqamli vosita darsni o'z-o'zidan kreativ qilmaydi. Texnologiyaning samarasi uning qanday pedagogik vazifaga xizmat qilishiga bog'liq.

Masalan, ekranda tayyor matnni namoyish qilish oddiy darslik matnidan keskin farq qilmasligi mumkin. Ammo o'quvchi raqamli vosita yordamida hikoya yaratishi, rasm tanlashi, personajlar dialogini yozishi, ovoqli bayon tayyorlashi va uni sinfdoshlari bilan muhokama qilishi kreativ jarayonni kuchaytiradi.

Oldinchi omil - o'quvchining fikriga hurmat bilan munosabatda bo'lish. Kreativlik psixologik xavfsiz muhitni talab qiladi. O'quvchi noodatiy javobi uchun kulgi yoki keskin tanqidga duch kelsa, keyingi vazifalarda standart javobni tanlashga intiladi. Shu sababli "Bu noto'g'ri" deyishdan oldin "Nega shunday deb o'ylading?", "Bu fikrni qanday asoslay olasan?" kabi savollar orqali bolaning fikrlash jarayonini ochishga harakat qilish muhim.

Shu sababli har bir ona tili yoki o'qish savodxonligi darsida kamida bitta kichik kreativ elementdan foydalanish mumkin: yangi sarlavha yaratish, savol tuzish, metafora topish, gapni turli usulda davom ettirish, qahramonga maslahat berish, voqeaning boshqa yakunini aytish, so'zlardan hikoya tuzish yoki o'quvchining shaxsiy munosabatini asoslash.

Bunday yondashuv boshlang'ich sinfda kreativlikni alohida murakkab tushuncha sifatida emas, balki kundalik o'quv faoliyatining tabiiy tarkibiy qismi sifatida rivojlantirish imkonini beradi.

Xulosa. Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish savodxonligi darslari o'quvchilarning kreativ fikrlashini shakllantirish uchun katta didaktik imkoniyatlarga ega. Chunki mazkur fanlar doirasida bola muntazam ravishda so'z va matn bilan ishlaydi, voqea va obrazlarni tahlil qiladi, savollarga javob beradi, mustaqil matn yaratadi hamda o'z fikrini ifodalashni o'rganadi.

Kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun darsni faqat reproduktiv topshiriqlar asosida tashkil qilish yetarli emas. O'quvchiga fikr yaratish, variantlarni taqqoslash, muammoga turli nuqtayi nazardan yondashish, o'z tanlovini asoslash va yangi mahsulot yaratish imkonini beradigan pedagogik vaziyatlar zarur.

Muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, hamkorlikda o'rganish, interfaol metodlar, kreativ yozuv, raqamli hikoyachilik, o'yinlashtirish hamda ochiq topshiriqlar ona tili va o'qish savodxonligi darslarining kreativ salohiyatini oshiruvchi samarali vositalar sifatida namoyon bo'ladi. Biroq texnologiyaning o'zi yakuniy maqsad emas. Uning samaradorligi o'quvchini qanday fikrlash faoliyatiga jalb qilishi bilan belgilanadi.

Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy ona tili va o'qish savodxonligi darsida o'qituvchining vazifasi tayyor javobni

yetkazishdan ko'ra, o'quvchini savol berish, izlanish, fikrlash, xato qilish, qayta urinish va yangi g'oya yaratishga undaydigan pedagogik muhitni shakllantirishdan iborat.

Kreativ fikrlash boshlang'ich sinf o'quvchisiga nafaqat ona tili va o'qish savodxonligi fanini muvaffaqiyatli o'zlashtirish, balki kelgusida o'z fikriga ega, o'zgaruvchan vaziyatlarga moslasha oladigan, muammolarga yangicha yondashadigan va mustaqil qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida rivojlanish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] OECD. PISA 2022 Assessment and Analytical Framework. - Paris: OECD Publishing, 2023.
- [2] OECD. PISA 2022 Results (Volume III): Creative Minds, Creative Schools. - Paris: OECD Publishing, 2024.
- [3] Ruiz-del-Pino B., Fernández-Martín F. D., Arco-Tirado J. L. Creativity training programs in primary education: A systematic review and meta-analysis // *Thinking Skills and Creativity*. - 2022. - Vol. 46. - Article 101172. - DOI: 10.1016/j.tsc.2022.101172.
- [4] Fauzi W. N. A., Wuryandani W., Supartinah. Creative thinking in global primary education: Pedagogical innovations and learning outcomes through an integrated bibliometric and systematic review // *Social Sciences & Humanities Open*. - 2025. - Vol. 12. - Article 102216. - DOI: 10.1016/j.ssaho.2025.102216.
- [5] Potters O. T. A., van Schijndel T. J. P., Jak S., Voogt J. Two decades of research on children's creativity development during primary education in relation to task characteristics // *Educational Research Review*. - 2023. - Vol. 39. - Article 100532.
- [6] Romero-Rodríguez J.-M., Martínez-Menéndez A., Alonso-García S., Victoria-Maldonado J.-J. The reality of the gamification methodology in Primary Education: A systematic review // *International Journal of Educational Research*. - 2024. - Vol. 128. - Article 102481. - DOI: 10.1016/j.ijer.2024.102481.
- [7] Niemi H., Harju V., Vivitsou M., Viitanen K., Multisilta J., Kuokkanen A. Digital Storytelling for 21st-Century Skills in Virtual Learning Environments // *Creative Education*. - 2014. - Vol. 5. - P. 657-671.
- [8] Beghetto R. A., Kaufman J. C. Toward a broader conception of creativity: A case for "mini-c" creativity // *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. - 2007. - Vol. 1, No. 2. - P. 73-79.
- [9] Beghetto R. A. Classroom contexts for creativity // *High Ability Studies*. - 2014. - Vol. 25, No. 1. - P. 53-69.
- [10] Hennessey B. A., Amabile T. M. Creativity // *Annual Review of Psychology*. - 2010. - Vol. 61. - P. 569-598.